

[Akceptuje](#)

W ramach naszej witryny stosujemy pliki cookies w celu świadczenia państwu usług na najwyższym poziomie, w tym w sposób dostosowany do indywidualnych potrzeb. Korzystanie z witryny bez zmiany ustawień dotyczących cookies oznacza, że będą one zamieszczone w Państwa urządzeniu końcowym. Możecie Państwo dokonać w każdym czasie zmiany ustawień dotyczących cookies. Więcej szczegółów w naszej [Polityce Prywatności](#)

[Portal](#) [Informacje](#) [Katalog firm](#) [Praca](#) [Szkolenia](#) [Wydarzenia](#) [Porównania międzylaboratoryjne](#)
[Kontakt](#)

[Laboratoria](#)
[.net](#)
[Innowacje](#)
[Nauka](#)
[Technologie](#)

[Logowanie](#) [Rejestracja](#) [pl](#)

Newsletter

zapisz się

- [Nowe technologie](#)
- [Felieton](#)
- [Tygodnik "Nature"](#)
- [Edukacja](#)
- [Artykuły](#)
- [Przemysł](#)

[Strona główna](#) > [Edukacja](#)

Myślenie spiskowe towarzyszy człowiekowi od wieków

Myślenie spiskowe towarzyszy człowiekowi od wieków, bo tendencja do pewnego rodzaju podejrzliwości jest w nas głęboko zakorzeniona. Szczególnie jednak sprzyjają teoriom spiskowym okresy niepokoju lub zawirowań historycznych - wskazał w rozmowie z PAP psycholog dr Michał Kosakowski z UAM.

Jak powiedział naukowiec z Wydziału Psychologii i Kognitywistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, myślenie spiskowe towarzyszy człowiekowi od wieków, a na przestrzeni

ostatnich stu lat utrzymuje się na podobnym poziomie. - Zawsze znajdzie się jakaś grupa ludzi, która ma pewne podejrzenia co do natury rzeczywistości. Szczególnie będą temu sprzyjać okresy niepokoju czy zawirowań historycznych, np. zimna wojna czy pandemia – dodał badacz zajmujący się myśleniem spiskowym.

Zwrócił uwagę, że w pewnych okolicznościach niekoniecznie wierzymy w teorie spiskowe, ale „bardziej otwieramy się na możliwość pewnej przezorności”. - To cecha gatunku społecznego, jakim jesteśmy, poprzez którą jesteśmy czasem podejrzliwi wobec pewnych osób czy grup osób, ponieważ nie chcemy zostać oszukani albo paść ofiarą czegoś. Stąd też tendencja do okazjonalnego myślenia spiskowego jest tak powszechna – wyjaśnił.

Przyznał, że badacze są podzieleni w ocenie, co sprawia, że obecnie ludzie mogą być bardziej podatni na teorie spiskowe. - Zdaniem niektórych to media społecznościowe odgrywają kluczową rolę w rozprzestrzenianiu się misinformacji (nieprawdziwych i niezweryfikowanych informacji bez intencji wyrządzenia szkody – przyp. PAP) i potem teorii spiskowych. Ale w ocenie innych jest to bardziej kwestia różnicy ilościowej, taki trochę efekt skali – wskazał.

- Natomiast jedną z rzeczy, co do której wydaje się, że nie ma wątpliwości, jest to, że media społecznościowe mogą sprzyjać myśleniu spiskowemu u osób, które mają pewne tendencje do takiego myślenia. Czyli media społecznościowe ze względu na mechanizmy algorytmiczne czy bańki wyszukiwania, przynajmniej do jakiegoś stopnia, uwypuklają te nasze zainteresowania, podsuwają nam treści, które są z nimi zgodne. I raczej jest zgoda co do tego, że media społecznościowe faktycznie mogą wpłynąć na taką osobę, że zacznie ona myśleć spiskowo – tłumaczył psycholog.

Podkreślił przy tym, że nie ma „genu” myślenia spiskowego, który sprawia, że dana osoba ma ku temu większe skłonności. Jest to raczej - jak opisał - kwestia zestawu różnych czynników. - Co ciekawe, osobowość niekoniecznie ma tu znaczenie. Inaczej jest z myśleniem intuicyjnym, czyli na zasadzie jakiejś intuicji czy prostej analogii, a nie analizy. Badania wykazują, że osoby, które zbyt często polegają na myśleniu intuicyjnym częściej wierzą w teorie spiskowe, częściej wierzą też w zjawiska paranormalne albo polegają na medycynie alternatywnej – zauważył Michał Kosakowski.

Dodał, że ostatnio badacze wskazują też na koncept narcyzmu, rozumianego jako tendencje narcystyczne. Okazuje się, że osoby o większych tendencjach narcystycznych częściej wierzą w teorie spiskowe. - Może wynikać to z tego, że takie osoby chcą bardziej kontrolować swoje życie albo mają potrzebę unikatowości, np. posiadania jakiejś unikatowej wiedzy, do której inni dostępu nie mają – wskazał.

Badacz zaznaczył ponadto, że związek wykształcenia z wiarą w teorie spiskowe nie jest oczywisty. - Osoby lepiej wykształcone wierzą w teorie spiskowe na ogół nieco rzadziej, choć często mówi się, że nie chodzi o samo wykształcenie rozumiane jako zdobyte dyplomy, ale raczej o umiejętność myślenia krytycznego, którą edukacja nam ułatwia. Ale z drugiej strony, jeśli teorie spiskowe łączą się z ideologiami np. politycznymi, to obserwujemy też tendencję odwrotną, czyli że osoby lepiej wykształcone wierzą w pewne teorie spiskowe silniej, ponieważ mają poczucie, że tym bardziej muszą bronić swojej tożsamości, swoich przekonań, swojego stanowiska – i są w tym skuteczniejsze – powiedział.

Dlatego też psychologowie myślenia spiskowego łączą tendencję do takiego myślenia z pewnymi tendencjami politycznymi. - Jednym z wyjaśnień myślenia spiskowego jest prawicowy autorytaryzm. Ten konstrukt zakłada, że silne rządy i silne hierarchie są odpowiedzią na pewne rozwiązanie pewnych problemów społecznych. Takie teorie spiskowe będą więc zakładać, że istnieje jakiś zewnętrzny wróg, który czyha na nasze społeczeństwo, albo wróg wewnętrzny, postrzegany jako ludzie niepodzielający naszego stylu życia. Zresztą, osoby nie tylko o skrajnych prawicowych

poglądach, ale też o tych skrajnie lewicowych mają ogólną tendencję do myślenia spiskowego - opowiadał Kosakowski.

Dodał, że istnieje też mentalność spiskowa, czyli pewien zbiór cech, który predysponuje (kieruje drogę) do myślenia spiskowego. Objawia się m.in. tendencją do wierzenia w wiele teorii spiskowych. - Pokrewnym pojęciem jest tutaj monologiczny system przekonań, czyli zjawisko tłumaczące, że czasem nasze systemy przekonań tworzą obiekt zamknięty - powiedział Kosakowski. Zaznaczył, że grupa osób wierzących w wiele teorii spiskowych to zdecydowana mniejszość w społeczeństwie.

Ponadto z badań wynika, że myślenie spiskowe idzie w parze (koreluje) z postrzeganiem w kraju poziomem korupcji.

- Analizy pokazują, że w krajach, w których poziom korupcji jest większy, ludzie również mają większą tendencję do myślenia spiskowego. Wydaje się to zrozumiałe - przykładowo, skoro instytucjom nie można ufać, to ruchy antyszczepionkowe odwołujące się do braku zaufania wobec nich, mogą trafić na podatny grunt. Jeśli chodzi o Polskę - choć tutaj wykraczam poza psychologię - to obserwujemy wciąż niższe niż w krajach Europy Zachodniej zaufanie do instytucji publicznych, wywodzące się jeszcze z czasów przed transformacją ustrojową, a tym samym myślenie spiskowe jest u nas powszechniejsze niż tam - podał Kosakowski.

Według niego psychologia myślenia spiskowego w ostatnich latach bujnie się rozwija. - Dzisiaj teorie spiskowe trafiły do mainstreamu, zaczęły bezpośrednio wpływać na nasze życie oraz na politykę. (...) Dlatego ta dziedzina psychologii będzie się z pewnością rozwijać - podsumował Michał Kosakowski.

Źródło: pap.pl

<https://laboratoria.net/edukacja/32906.html>

Informacje dnia: [Stu najzdolniejszych naukowców dostanie ponad 3 mln zł Trwa nabór na studia dla popularyzatorów nauki](#) [Znamy najlepszych młodych popularyzatorów nauki](#) [Aż połowę studentów cechuje negatywna emocjonalność](#) [Kofeina wpływa na jakość nocnego wypoczynku](#) [Myślenie spiskowe towarzyszy człowiekowi od wieków](#) [Stu najzdolniejszych naukowców dostanie ponad 3 mln zł Trwa nabór na studia dla popularyzatorów nauki](#) [Znamy najlepszych młodych popularyzatorów nauki](#) [Aż połowę studentów cechuje negatywna emocjonalność](#) [Kofeina wpływa na jakość nocnego wypoczynku](#) [Myślenie spiskowe towarzyszy człowiekowi od wieków](#) [Stu najzdolniejszych naukowców dostanie ponad 3 mln zł Trwa nabór na studia dla popularyzatorów nauki](#) [Znamy najlepszych młodych popularyzatorów nauki](#) [Aż połowę studentów cechuje negatywna emocjonalność](#) [Kofeina wpływa na jakość nocnego wypoczynku](#) [Myślenie spiskowe towarzyszy człowiekowi od wieków](#)

Partnerzy